

միտորոն, պաշտոն չաթալմագ վե-
կինէն դաւադան վերլուծել պիտ հաւ-
տէ, քրիստոնէն օրթաւորնաւս դո-
նուլմուշ օլուպ, էթրաֆընտա չիւնք
սագալըլարը վե մօմ շամտանլարը տի-
գիւմիշ խաի :

Դաստա Պրուսա մէրխասասը հիւրմ:
Ճամսեան Յարուլթին վե Մուշ մէր-
խասասը հիւրմ: Ճնտոյեան ներսէս
եպիսկոպոսլար, եպիսկոպոս էլպիսէ-
լէրլիլէ վե եանլարընտա Անտոնեան
թարիգաթը Արքայայրը Միասէրեան
Հ. Ուսիւայէլ Դերապայծառ իլէ Խար-
բուլթ, Մալաթիա, Տիարապէթը վե
իզմիր մէրխասալարը Խարայէլեան,
Խաչատուրեան, Չէլէպեան վե Աւ-
գէրեան Դերապայծառլար, չաթալ-
թաղը վե գաւաղանլը օլարադ, վե
չէհրիմիլին քեաֆֆէյի քրիստէլէրի
Մեծաւոր-Ժողովրդապետէրի վե հէր
թարիգաթա մէնսուպ րէհապիլինի
միւսթէրէմիմաթը տախի՝ դաստա
վե ճէնաղէնին էթրաֆընտա տուր-
մուշ խաիլէր :

Դասըն արգասընտա սօլտա Բում
բաթըրկի վե Պուրկար էկզարգը վե-
քիլլէրի, Լաթին, Բում, Սիւրեանի վե
սաիր էճնէպի գաթօլիք վեքիլլէրի,
Էրմէնի բրօթէսթան Աղգապետի Պօ-
յաճեան Յակոբ էֆ., իքի նէհուտի
խախամը, վե սաղ թարաֆտա մէր-
հումըն աղարապա վե միւթէալլիւ-
հաթիքլա միլլէթ տուրմուշլար իտիւ-
հարգանը միլլէթ տուրմուշլար իտիւ-

Քրիստէնին սօգադ գաբուսուտա
խալլի պիլէտիւ չաթալլարը, գօմիւ-
սէրլէր վե բօլիսլէր պուլունուպ, սը-
ֆաթըր րէսմիէնի հալիլ օլան վե տա-
վէթիլ պուլունան գաթլարըն իչէրի
կիրմէսինէ միւսաատէ իթմէքտէ օ-
լուպ, իչէրտէ րուհսսաի րուհանիէ
վեքիլլէրի պաղը րէհապիլին իլէ
տիկէրլէրի, վե միւթէպէրանը Բաթ-
ըրիլանէ մէմուրլարը գապուլ իթ-
մէքտէ խաիլէր :

Ա. Յըւլթին մէքթէպիլին պե-
եաղլար կիւնիմիշ օլան շակիրտանը
իլէ Ս. Դ. Լուսաւորիլ մէքթէպիլ վե
տիկէր մէքթէպիլ շակիրտանը քի-
լիսէ գաբուսընտան թա իչէրիէ գա-
տար իքի սըրա իւղէրինտէ տիգիլ-
միշ խաիլէր :

Ս. Պատարադըն խիթամընտա, ձըն-
տոյեան Դերապայծառ, ամպիլոնտան
թահրիքէն պիլը գամբանական օգու-
մուշ, վե պուլունա մէրհումըն կիւղէլ
վե իւլքաթ խասսէլէրինի, իսթիւ-
տաւ, գապիլիէթ, մէհարէթ վե
մալիւմաթը վասիսանը, վե ումուս
միլլէթիմիլիլէ վաղը օլան խղմէթլէ-
րինի մէտհ ու սէնա իթմիշ տիր :
Սաաթ Յէ եաղըն պու մէրաւիմիլի-
թամ պուլունա, պատէ հու Ս. Յովհան
Ոսկեբերան քրիստէնին կիտիլմէք
իւղըն ալայ թէրթիպ խաիլմիշ տիր :

ՃէնԱՅԷ ԱԼԱՅԷ

Պու ալայ շու սուրէթտէ թէշքիլ
գըլընմիշ տիր, Էօնալէն Բաթըրիլի-
նէ գաթլարը, պէլէտիլ չաթալլա-
րը իլէ բօլիսլէր, պատէ հու ճէմա-
թըմը գըլ վե երքէք մէքթէպիլէրի
չօճուգլարը, պուլունտան սօնրա Ս.
Յըւլթին մէքթէպիլ գըլ շակիրտա-
նը, իչէրինտէն իքիսի թարիգաթըն
ալէամէթի մախուսէսի օլան Ս. Աս-
տուածածին իլէ Հ. Յովսէփին աթ-
լա իւղէրինէ իլլէնմիշ թաւիլիլէրի-
նի էիլքաթ թուրթարադ, արգաստան

մէրհումուն վարդապետիլք, եպիս-
կոպոսլուք վե հովիւլիք գաւաղան-
լարըն թուրթմուշ օլան իւլ գալիլ,
վե սօնրա գաւաղանսը 10 վրդ. վե
գաւաղանլը 30 գատար վրդ. իւլ-
րիւմէքաթ, վե 10 վրդ. տէ սարկա-
ւադ էլպիսէլի վե սաղաւարտը օլա-
րադ, միւքէլլէֆ ճէնաղէ թապուլթը-
նըն գօնուլմուշ օլարադ քէրէվէթի
կէթիլմէքաթ, վե ճէնաղէնին էօ-
նիւնտէն իքի վրդ. տախի տալիմ
խնկարկութիւն իթմէքտէ խաիլէր :
Բաթըրիլիլանէ գաբու քէհնաթը մուս-
վիլին Շէհրեան Յովսէփ էֆ.՝ մէր-
հումըն իլնի Մէհարի վե Օսմանի
նիշանլարըն, Պրանտոնըն Լէթին
տ'Օնէօր նիշանըն Կրան Գրուս, վե
Սին-Մէքիւլք նիշանըն թէթմիլիք
րիւթպէլէրինի համիլ օլան հաստը-
ղը կէթիլմէքտէ օլուպ, Մէհիլի
րուհանի աղաւորտան փիլիս ալմը
օլան Յըւլ թապուլթըն գօրտօնլարըն
վե ճէնաղէնին եանընտան կիտէն Ի-
տարէ մէհիլի աղալարը տա թօրա-
լարը թուրթմուշ խաիլէր : Չաթալ
թաղը վրդ. վե իլէ ճամսեան վե
ճնտոյեան եպիսկոպոսլար վե պուլ-
լարըն արասընտա Բաթըրիլ Գալ-
մադամը ճէնաղէնի թէպիլիլ կիթ-
մէքտէ օլուպ, հէր իքի թարաֆտան
տախի բօլիս վե ժանտարմալար վե
արգաստան տախի մէրհումըն աղար-
ապ վե միւթէպէրանը, միւթէպէ-
րանիլէ էմալի նաթիլ կէթիլիլ իլլըն-
ճախնէ ճէնալի իւրիւմէքաթ իսիւ-
լէր Ս. Աստուածածին քրիստէնի գա-
բուսընտան Ս. Յովհան Ոսկեբերան
քրիստէնի գաբուսընտա գատար թէ-
խալիլ օլունմաեանադ տէրէճէտէ
գաբընճա կիպի էրքէք, գատըն վե
չօճուք էհալի՝ գալորընմիլարը, գա-
բուլարը, բէնիլիլէրի, պալղ օնլարը,
հաթիթա պաղը էվէրին տամլարըն
իլլալ իթմիշ խաիլէր : Պէյօղլունուն
թէքթիլ բօլիս վե ժանտարմալարը
մուհաֆազաի ինչիպաթա մէմուր օ-
լուպ, պու գատար ճէսիմ գալապա-
լը գա բաղմէն, տիկէպիլիլէք քի, ին-
թիլգամա խալլէ կէլմէմիշ, վե պու
ալայտա սիւքիւնէթ սաղլանապիլիլի
տիր : ճէնաղէն ալայը պէշ եէրտէ
տուրուպ, հէր պիլիլիլէ պիլիլէր տէ-
ֆա Աւետարան օգուլմուշ տուր : Պի-
րինի Աւետարան՝ Ս. Աստուածածին
քրիստէնի գաբուսընտա, իքիլնիլի
իմամ սօգաղը աղղընտա, իչիլնիլի-
սիւ Բարմադ-գաբուսըն էօնիւնտէ,
տէթուրիւնիսիւ թաղալիմ սօգաղըն-
տա վե պէշիլնիլի Ս. Յ. Ոսկեբերանըն
հալլի գաբուսընտա օգուլմուշ, վե
պատէ հու ալայ քրիստէնի կիրմիշ տիր :

Ս. ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ ՔՐԻՍՏԵՆԻ

Պու քրիստէնին տախի գաբուսըն վե
տիվարըն սիւհալար իլէ էթթիւ-
լիւպ, Ս. Պ. Ժ. հարթլարը վաղ խաիլ-
միշ, վե տախիլիլիլ, ճէնաղէնին գօ-
նուլմադ օլորըն մահէլ կիւղէլմէ
թէրթիպ օլունուպ, էթրաֆընտա
մուլար վե շամտանլար եաղընմիշ
խաիլ :

Էվէլմէն գաբարալարընալը
վեճէլ, հիւքիւմէթ մէմուրլարը վե
սէֆարէթ հէնէթլէրի մէքթիւլ քի-
լիսէնին խասսէթէն թէրթիպ իսիլ-
միշ օլան սալընտա պէքէմէքտէ
օլուպ, ճէնաղէն ալայը քրիստէնի
եաղալարընտա աղաղըն էնէրէք,
մահէլի մախուսլարընտա տուրմուշ-
լարըն Ս. Յովհան Ոսկեբերան քրիս-

տէսիլիլ Ս. Յակոբ Հոգաբարձութիւնա-
լը վե ԳալարաԴաս դիւանընն աղալա-
րը կէլլէն զաթլարը գապուլ իթմիլլէր
տիր : Պիլլաւաթ միւթէպէրանը միլ-
լէթիլիլիլ Ս. Ժօյլէֆ Սիւրուն կէլմիշ
օլան սէֆիլիլէր թէշիլիլիլ վաղիլիլ-
սիլի իլլիլ իթմիշ օլարըն կիպի, մա-
տամ Մարի Սիւրուն տախի մատամ
Գօնսթանա տամ տ'օնէրիլիւք վաղիլ-
ֆէսիլին իլլիլ իլլէմիշ տիր :

Ճէնաղէն աղալարըն թարաֆը հաղ-
րէթի Բատիլաշիտէն՝ Պէյօղլուն միւ-
թէպարընքը էնիլէր պէշ էֆ. հաղ-
րէթլէրի իրաւալարընմուշ վե Պէյ-
օղլուն աղղէլիլ զօմանտանը Յալիք վե
ժանտարմա գօմանտանը Հիւսէլին
բաշարըն տախի միւշալիլիլիլ իլ-
ֆաղաթընտա պուլունմուշլար տըր :
Պալէտէ իսիլմէրի գիլք օլու-
նան րուհսսաի րուհանիէ վեքիլլէ-
րինտէն վե տիկէր Դաթօլիլք րէհա-
պիլիլ միւթէհալիլալնտան պաղա-
հաղըն պուլունան սաիր զաթլարըն
էսամիլիլիլ զիլլտէ պէսան իսիլիլիլ
Սատարէթ վե Խարիլիլ թէքթէ-
մանլարըն աղղէտտին վե Սատարէտտին
պէլլէր, Տախիլիլ նաղըն բաշա հաղ-
րէթլէրինին տամտար, Ատիլէ նէղա-
րէթի թարաֆընտան մէքաշիլիլ միւ-
տիր մուլիլին Սէրմէս պէշ, Շիլքէ-
թի խալլիլ միւտիլիլ ումուսիլիլ վէհ-
պի պէշ :

Սէֆարէթլէրտէն՝ Պրանտա սէֆի-
րի Ս. Գօնսթան հաղրէթլէրի իլէ
սէֆարէթ միւսթէլարը Ս. Պալէթ,
պաշ թէքթէմանը Ս. Բուլ, աթաշ-
միլիլիլ գօմանտան Տիւքթիլ, Պօմպ
նամ մաեթիլ վաթօրընըն գօմանտա-
նը Ժօրթ Գլարա, գօնսօլուն Ս. Սիւ-
լիլէր վե Ս. Կու, թէքթէմանլարտան
Ս. Կրէկուար Պայ իլէ Ս. Գիւլիլէ,
թէքթէման մուլիլիլ Ս. Էմին Խիւս-
լիս սէֆիլիլ Ս. Բանա հաղր. իլէ
պաշ թէքթէման Ս. Դանիւս, Ժէն.
գօնսօլուն Ս. գօնթ Մաղլա իլէ Ս.
Մանադօրտա Խիլիլիլէրա սէֆիլիլ
Սըր Նիլիլ Ս. Գօնթ հաղր. իլէ քեա-
թիլիլ է. Սղօթ Ս. Ալլիլիլիլ-Մաճար
սէֆարէթի միւսթէլարը պարօն Պրա-
ուն իլէ թէքթ. Ս. Օթթիլ Ս. Ալմանիլ
սէֆարէթիլիլ իքի քաթիլիլ պա-
րօն տը Սէնիլ-Անտրէ իլէ Ս. Պօր :

Բուսիլ սէֆարէթիլիլիլ Չեհի քեա-
թիլիլ Ս. Լէրմանիլ օլ վե թէքթէման
Ս. Սթօլիլիլ իլէ թէքթ. մուլիլիլ Ս.
Հաճիպիլիլ Յիլմէնք սէֆարէթի
պաշ թէքթէման Ս. Քիւն, Ս. Ալէ-
րիլ սէֆարէթիլիլ պաշ թէքթէմանը
Ս. Կարճիլիլ, Բաթանիլ սէֆարէթի
պաշ թէքթէմանը Ս. Չիլիլիլ իլէ թէք-
թէման Ս. Թիւմիլ, Նուսան սէֆարէ-
թիլիլ քաթիլիլ Ս. Գարաճա իլէ
Ս. Սէլիլիլիլ, Բումանիլ սէֆարէ-
թիլիլ պաշ թէքթէմանը Ս. Լահէլ Սըր-
պիլ սէֆարէթիլիլ պաշ թէքթէմանը
Ս. Սամանիլ վե Պէլիլիլ սէֆարէ-
թիլիլ պաշ թէքթէմանը պարօն տը Հիւպը-
Մօնսէն օր Պօնէթիլիլ ճէնապիլիլ
էլպիսէի րուհանիէսիլլէ գատտա
պիր մէվգըր մախուստա օթուրմուշ
օլուպ, րէֆաթաթլընտա քէնտի վե-
քիլիլիլ տիկէր պիր րահիլ պուլուն-
մուշլար տըր :

Չէվաթը միւշլար վե միւսթիլիլ-
հիւսթէն մատտա, Խալիլիլ խաստաի
Շահանէ Դաղըն Սաղըլ Յովհաննէս
էֆ. հաղր., Ունիւն, Նուրեան, Նու-
րատունիլիլ, Խըրըն, Ալլաշիլիլ-
տիլ, Մամիլիլիլիլ էֆէնտիլիլ, Թըն-

կըր Նաթիլ բաշա, Բէքմէլ Կոմիտաս,
Չալիան Խիլիս էֆ. իլլէր, Մաղսու Սի-
պուհ պէյ, Յարութիւն Չէքի, Կիւմիլ-
կէրտան Տիգրան, Սէլիլիլ ճէնան Գրի-
գոր էֆ. իլլէր, Տը. Սէնիւն Տիգրան
պէյ, Տէմիլիլիլիլիլ Խոսրով վե Սի-
պուհ էֆ. իլլէր, Գուհուսիլիլ Պարոս
էֆ. մախուսլարը, Օմա պանգալ
վե Գրէտի Լիւնէ տիլէթթըլարը,
Բաթըրիլիլիլիլ մէքիլիլիլիլիլ պիլ
ճիւմիլ աղալարը, վե տահա րէք
չօք միլլէթտէն վե էճանիլիլիլ վե
վաթը միւթէպէրէ հաղըր պուլուն
մուշլար տըր :

Դասըն իւլլէրիլիլիլ իսիլ թարաֆ
վէ խալիլիլիլիլիլ Պրանտա սէֆիլիլիլիլ
զէվէթիլ միւսթէլարէմիլ մատամ Գօնս-
թան վե տիկէր վէրնատունլարտա
միլլէթիլիլիլ միւթէպէրան ֆաթիլիլա-
լարը վե Ա. Յըւլթին մալարապե-
լէրի պուլունմուշլար տըր :

Ս. Յովհան Ոսկեբերան, իճրաի
ալիլիլիլ վե Գալմադամ հաղրէթլէ-
րինիլիլ Վաղրէպիլիլիլիլիլ տու-
ալլա զիլիլիլ իսիլմամ պուլունա-
տան սօնրա, սէֆիլիլիլ վե սէֆարաթ
մէմուրլարը վե տիկէր զէվաթը միւ-
թէպէրէ քիլիլիլիլիլ սալընտա աղի-
մէթլէ, Գալմադամ հաղրէթլէրինիլ
վե Աղալիլիլ խալիլիլիլիլ վեքիլիլ
Պարոս էֆ. իլլէ սաիրէթէ պէսանը
թապիլիլիլ իլլէմիլիլիլ տիր : Գալ-
մադամը միւշալիլիլիլ շու սըրտա
թարաֆը հաղրէթլիլ Բատիլաշիլիլ
Էրմէնիլիլիլիլիլ վե միւսթէլարը հաղ-
րէտա իւրադ պուլունա թէվէն
ճիւհաթըն սէնիլիլիլ տալանը պըր
թէշէքթիլիլ իլլէտիլիլ կիպի, պէր
միւթէպէրան խաստիլիլիլ վե նէղա-
թէթ վեքիլիլիլիլ կէօնաթըմիլ օլան
րուհսսաի րուհանիէսիլ, սիւֆէթա վե
րիճալ հաղալարըն միլլէթտէն վե
էճանիլիլիլ հաղըր պուլունան միւ-
թէպէրան տախի պէսանը թէշէք-
թիլ իլլէմիլիլ տիր :

Մէրաթիլ մէքթիլիլիլ իսիլիլ
մըլլա, ճէնաղէնին, տէֆն օլունմադ
իւղըն թէքթ. Ս. Աստուածածին
քրիստէնիլիլ նաղըն հաղըրըն իլէ
իւլիլիլ տիր :

ՃէՆԱՅԷ ՍՈՒԼԱՅԷ

Մէրհում Կ-Բաթըրիլիլ ճէնաղէնի
Կ տիլլը պիր ալապա իլէ, ֆաղաթ
նաղմաթը րուհանիլիլ իճրա խալիլիլ-
էրէք, թէքթ. Ս. Աստուածածին
քրիստէնիլիլ կէթիլիլիլիլ վե Գալ-
մադամ իլէ եպիսկոպոսլար վե տալիլ
պիլիլիլիլ թէհապիլիլ խալիլ օլարադ
ճէնաղէնին աղալարտան կիթիլիլ-
լէր, վե իլիլ խալիլիլիլ ճէնաղէնին
արասընտան կէլմիլիլ տիր :

Մաղապէի մախուստաի հէնուգ
եաղընմիլ օլորընտան, ճէնաղէ,
մուլաղ դաթիլիլ քրիստէնիլիլ մահէլիլիլ-
տէ հըֆը խալիլիլ տիր :

ԳՈՍԲԱՏԱՆՆԵՐ ՍՈՒՐԵԹԻ

Արիւսպատի Տեղապահ Տեհ,
Արիւսպատի Եպիսկոպոսոմէ,
Դերապատի Վարդապետ, Մաճարաթ
Տեղապահ Տեղապետ :

Մարդը կ'առաջագրէ եւ Աստուած իւր
նախագէտ վարդապետը կը տնօրէնէ կամ
կը կարգադրէ երբ տապալմա առաջ Նի-
րատ եւ Երաթի կ'անցնէ, ինչուս, Կար-
նոյ եւ Պոնտոսի բարձունքը թափառող
աստ Կ. Պօլիս կը գիւնէ յուսալիլ քա-
նէի գուշակը որ կուգամ մեծ կուսք մը
ողջալու, կիսաք մը ուսկից կուգայի
կիսաք ինչորեւ մահուան մէջ :
Մեր սղացեալ Երջանկայէտապ Հալ-

դառնան իւր յորդեանսն արտոյն եւ խո-
րախորհուրդ հանձնարոյն զբիթէ եղեկորաց-
եալ՝ եպիսկոպոսներ ձեռնադրելու իւր պատ-
րաստուէր, Սինով ընտրովեան գոմարե-
կը մտածել, թեմով կազմաւորել եւ յա-
նապաշտելու մէջ ղեկել կ'աճապարէր,
ազգային մեծ եւ ուղեւորով միութեան տա-
պոյն կը տոչորէր եւ կը մղուէր անդա-
դար ի լաւս, ի բարին, ի կատարելուն կը-
րօնից, ազգի, դաստիարակութեան եւ յա-
նապաշտութեան, յանկարծ, յանկրկակաւ
մահու գալուիկ կարից նորա մտան եւ
հոգւոյն արարաբայով ընկածքն. մեծ սիրան
այլ եւս չարաբախէր մեզ համար... մեծ
միտքն այլ եւս չխորհեր մեզի համար...
— Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութիւն կոր-
ծեցիցս իւր Մեծն. Հայրենիք եւ Տէրու-
թիւն իւր սերելի Պապօսեանյն եւ մեծ Մա-
զն, Յեկեղիզիան իւր մեծ Հայքարպետն, յա-
նապաշտել լուսաւորութիւնն իւր լուսա-
միտ գիւցազներէն մին։

— Կէս դար է դրեթէ, որ Առնապատիւ
Գերեմ. ԶԱՆԻԿ ՀՈԳԵՒՈՐ ՏԷՐՆ, ՏԷՐ
ՍՅԵՓԱՆՈՍ ՊԵՏՐՈՍ Ժ. Ա. ԶԱՐԵԱՆ, ՊՍՏ-
ՐԻԱՐԳ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՏԱՆՆ ԿԻՒԿԻՈՅ,

[illegible]

Մեծի մը եւ արդարեւ ամէն ազնիւ ձիր-
քերով օժտուած ազգային Մեծի մը հաշ-
տարար հոգւոյն ջնջեց, վերցուց եւ ան-
հետացուց ազգային պառակտումն, զոչե-
նով, զիջանկեղով. Յիւստիսար խոնարհելով
եւ վսեմ հոգոյ բարի օրինակ առավով,
մինչեւ կրնամ ըսել, ալդ հաշտութենէն
առաջ զԱզարեան տարբեր չիատողներն,
իմայ պիտի վկայեն եւ դատեն անոր
միջի զազաղին առջեւ՝ որ Ազարեանն ան-
խիշար, երկաստմիտ, խոնարհ եւ հաշ-
տարար Հայրապետ մ'էր։

Լեւոն ԺԳ. Գերաշանհար եւ պերազան-
ցորէն հայաւեր Քահանայապետին Հայտա-
րար Փրկչական ոգին իւր յատակ ջուրի-
կամ մաքուր հայելիի մէջ՝ կը ցոյար, կը

ցնցողիկ Ազարեանի ճշմարիտ աղգասէր սրբ-
տին մէջ, աղգաշնացեալ աւելի եւ վեհ, ու-
րուն մեծութիւնը եւ արքութիւնը չիմա-
նան պիտի անոպայ եւ անղգամ սրտերն:
այդ ոգւով ճշմարիտ պաշտպան եւ ջա-
տազով եղաւ նախնաց ծիսարանական
աղղջափառ մտաց եւ իմաստին, որոյ նոր
պապագործեամբը այնչափ փառաւորե-
ցաւ եւ զուարթացաւ հոգւով. եւ իրաւ-
մամբ իւր ամէն գործերն կնքուեցան Ար-
ղարտութիւն եւ խաղաղութիւն համբարեացին,
թագապալակ մարգարէի վեհմտաց խօսքե-
րով, որովհետեւ իւր ազգին եւ ջերմին սի-
րով արարեալ ազգին արդարութիւնը եւ խա-
ղաղութիւնը իրարու հետ հաշտեցուց: Ա-
ղարեանի մարդասիրական եւ ներդր գթած
աղգաշին ոգին շատ զէպնւերու եւ շատ
մարդիկներու համար իրրեւ նոր կենաց ա-
րեւ ծագեցաւ, սաղայն տմարն եւ ա-
պաշտուն զայն ալ զատափերեց: Ոչ թէ
միայն Հայ-Կաթողիկոսութիւն, այլ ամբողջ
հայ ազգն եւ մարդկութիւն ալ պիտի ի-
մանալ Աղարեանի մը թողուցած մեծ դա-
տարկն: Ստարա լուսամբան իսկ պիտի յար-
գէ եւ մեծարէ Ազարեան յաթողիկոս պատ-
մական յիշատակն:—

— Հանդուցեալն իւր լուրջ գգոնութեամբ, հաւատարմութեամբ եւ միշտ հեռատես եւ խոնարհան պաշտօնավարութեամբ հաճոյ եղաւ Վեհափառ Սուլդան Ապտիլ ինքնապետին ընտրող եւ իմաստուն սրբունին, որ իւր Սգոտափառ ճօրութեամբ միշտ Հայր եւ Միշտակալ եղած է Կաթողիկէ Հասարակութեան եւ հիմակ վեհաշուք ցաւակից՝ որբացեալ հօտին Պատմութեան մէջ էջեր պիտի գրաւէ հաճոյալատարութեամբ պատգամաւոր ըլլալն սրբ Վեհափառ Կայսեր կողմանէ առ մերս Մերազան Քահանայապետին՝ պատուական ընծայարեութեամբ, այս առթիւ եւս գեղափալ պանծաղոց անարգանեմար Կայսեր մը մեծութիւնը եւ առատութիւնը, արեւելաւէր Քահանայապետի մ'ալ սիրելի լինելոյ արժանայարդ գոլութիւնը։ Բանիւ եւ օրինակաւ՝ իւր հօտն հլուական հպատակութեան եւ ճիւղատէգեան հաւատարմութեան մէջ հաստատուն պահել, իւր արդ որբացեալ հօտին արդար իրաւունքներն Օսմանեան Դահլուճ արդարութեան եւ ուղղութեան մէջ փնտռել, Եւ գործել ոչ միայն իբրեւ հաւատարիմ հպատակ, այլ եւ իբրեւ խղճամիտ պաշտօնեայ մը, Հայրենաց եւ Տէրութեանն ոչ միայն սիրելի մարդ էր, այլ եւ մեծ Կայսեր շատ մը շնորհներու արժանացած էր։

Աղարեանի հիւղեցական պատկերն մեծ է եւ պատմական:

Հանգուցեալ Հատուն Միքիաւաւորի մը,
Պրոս Թ., Քահանայապետի մը եւ Լեւոն
Ժ.Ք.ի ազգեցեւորեան, շնչոյն եւ ողբոյն
տպաւորութիւններն կրցն. բայց միշտ պա-
հեց իւր Ազարեան սկզբնատիպն, չափելով
եւ կշռելով ժամն եւ ժամանակն, տեղին
եւ պատեմ, օգուտն եւ վնասն Արեւելեան
եպիսկոպոսաց դասուն մէջ առաջին հմուտ
եւ հայրենագիտակ եպիսկոպոսն հանդիսա-
ցաւ, լեզուագիտութեան մէջ գերազանցեց.
լատին եւ իտալերէն եւ գաղղիերէն հայե-
րէնի պէս կը գրէր եւ կը խօսէր. Իւր կա-
նոնական եւ աստուածաբանական գրու-
թիւններն միշտ կ'արձանակի եւ յարգոյ
անցան Հռոմիայ կաթաւնեւոր առեկն:

1894 թին պատրիարքական ժողովոյն մէջ
ի Հոռովմ իր քայակալաութիւնը զգալի ե-
ղաւ եւ լաւատեղեակ տեղեկագիրն շատ
աւելի բան ըսաւ Արեւելեան Քրիստոնէից
պէտեղեղութեւն եւ պակասութեւն ճամբ քան
Սէ քորը միւս պատրիարքաց խոսածներն
եւ գրածներն, իւր պաշտօնական գրու-
թիւնը ազդու էին եւ զօրաւոր Հոռովմայ
ազնեւ վերջին Սինոդի մէջ Հանգուեցան
ի դիմաց հարց ժողովոյն խաւարէն աղեր-
սաւոր տեղեկագիրը մը ուղղեց առ Քահե-
նայապետն, որուն պայծառ գաղափարաց
չարք մը, խորին եւ վսեմ քաջատալութիւնք

ներ, յստակ եւ բաղադրիչ բառեր, դորով,
զուժ եւ սէր զարմայմամբ հանդերձ, ալե-
րից եւ զթուեանն արաաստեւքներ քա-
մեցին ժողովական հարց աչքերէն, արաա-
ստեց եւ ինքն՝

— Լուսամիտ քրիստոնեայ փրկխոսիցայ մ'էջր, նիրհոուն Աստուածաբան եւ գործնական փորձ բարոյապէտն Հայերէն զրարարն եւ աշխարհարարն երկու քն ալ իր ճիւղն զրին զըսանքնդ ինն. անոր զրաւորապէս իմաստներն յստակ էին եւ որոշ . իսկ խորհելու եւ զրելու զիրենթ իմիւնք եւ կրազգոթ իւնին նշանաւոր էր եւ պատմական : Եկեղեցական այսօրուան գործն լիարժէք գեղու սովորութիւն չունէր, մանաւանդ թէ իւր պաշտօնին լիարարեւելալ որ եւ է գործ յետանքն կարելի չէր, ալ չուով, մտազրութեամբ եւ եռանդեամբ կը հետեւէին, երբ չաջադէր ամենայն հնարիւք ճանաչել, դարձեալ չէր ուշացնէր իմացեղեւութւր անկն էր :

Իւր ընտանի եւ անարգամեծար քաղա-
քավարութիւնը , անուշ կերպի եւ քաղցը
ընդունելութիւնը ճիշդ էր եւ հշանաւոր . իւր
իսկ իշխանական ամբողջն վրայ եւ իշխելու
ժամուն իսկ բարի Հովիւ մ'էր,գլխ ~~ն~~ Հայր
մը, խոնարհալիտ զիտուն մը եւ իրաւանց
տէր Պշտիւ մը եւ իշխող մը : Առ իւր սիւ-
րեղի կերպի միշտ եղած ողորմած , զիմած եւ
կրթաբանմիտ . առ կաշառք պատրուիցն չմա-
րեց , զիւրաքիկ եղէգն զմայնմայնիւ

Մեծ եւ հարուստ Գեորգաստանի գաւաւակ, բայց չափու եւ սահմանի մէջ ապրեցաւ միշտ, աղքատ՝ բայց աստիճանաւոր եկեղեցականի մը կոկիկ վայելչութեամբ, որբերու, աշխիներու անաեղունհներու եւ խեղճերու Հայր եւ խնամակալ եղաւ. ապաշտպան եւ ֆատաղով միշտ իրաւանց, աղզին եւ Եկեղեցւոյ:

Եկեղեցւոյն սգազգեստ հողորայ, Հայ-
Կաթողիկէ Հասարակութեան կադաղակէ
ողբաձայն ինչպէս երբեմն Իսրայէլ Եղեայի
համար, Հայր, Հայր, կառքդ Իսրայէլի
եւ հեծեալք նորա, գէթ կրկին հողի քոյ
թող հանգչի ընտրեալ Յաջորդիդ վրայ, —
Կը մխթարուիմ միայն որ Լոյս Հոգւոյդ
վերջին ձեռնադրուածն եմ եւ անուշ կե-
նացք վերջին հոգետես վայրկեանն երուդ
արժ մասնաւոր իսրայական օրհնութեանդ
արժանացած:

Ո՛ր Հայր հասարակաց , վսեմ եւ անել
լռութեանդ միջէն յետին հրամեշտի արջոյնս-
նեդդ գուտաս Յիկդեղինեալդ , աշակից եւ
օգնական Հովուակցացդ , վարդապետաց ,
քահանայից եւ եկեղեցւոյ մանկանց եւ
քու իսկ սեծ Յերդեղեցւոյն — Ընդունեմ
քեզ արամենուս համոյրն հրաժարեալ եւ
օրհնէ զմիզ ի բարձանց երկիրից . օրհնու-
թիւնդ հօր եւ որդւոյ վրայ , մօր եւ զքս-
տեր վրայ , ծնրոյ եւ մանկան վրայ , ամ-
բողջ հիկդեցական եւ աշխարհական կար-
գին վրայ , լու հնդիցս սգաւորեալ Յերդաս-
նան վրայ :

Ծիրի եւ ծաղիկի Ազարեան նոր սերունդն
եւ տալ պտուղ նոր Աստուածակեր լինեմ
Արիստակէս Էֆէնտիկերու եւ Ստեփանոս
Պետրոս Ժ. պէս Աստուածարեալ եւ եկե-
ղեցասէր յեծանուն եկեղեցականներու :

Հանգիր, Հոգիդ Մեծ, անմահութեան
Քաղցր քնով եւ հանգո՛ղ շնորհա մեր ի
Քրիստոս ամէն :

Ա.ԶԳ.Ա.ՅԻՆ

Կ-Բաթրիլից Գալմազաւը ըրիթԱլ. Ար-
փիարեան Աւետիս Արքեպիսկոպոս հազ-
րէթէրի, ըէֆազաթընտա, Բաթրիլզանէ
գաբու քէհեաթը հիւր. Աշեհան Մկրտչի,
օյաուղու հալտէ, էվվէլքի կիւն մապէշնի
Հիւմանեուտա ազիմէթէ, միււրի Պաշի
Օսման բաշա վէ պաշ քեաթիպ Ռաշիւ
պէլ ին սէր գալրիս հազրէթէ Շէհրեհա-
րի Հաճի Ալի պէլ էքթիւր հազարաթընը
գիեաթէթ իթաթէլէրի կիպի, տիւն տախի

Պապը Ալեկե պիւ ապիմէ, ասորազամ վէ
Տաթիլիէ նապրը բաշաւար իւէ Ապիլիէ
նէզարէթնաւ Ատիւէ վէ Աջգահպոյ յազը-
րը բաշաւար Տաշարաթընը զիւարէթ իւթ-
միշէր, վէ միշալիլէնիւմ Տաշարաթը
Թարափընաման մազաւոր Տիւանի զապուէ ու-
մուշալար տըրը, Արէնգում Կ-Բաթրիզ Ագար-
եան էֆէնի վուլուրի վէ Գնթըն միւնաւա-
ր պէթիվէ, միշալիլէնիւմ, պիւնար թա-
զիւնիթ վէ Բէլեսսիֆ իւթմիշէր արիւր

*. Միլլէթի միջոցով միութեան պահպանման վե
Միութեան պահպանման վե խորհուրդի մէջ խորհուրդի վե Ս.
Յակոբ Հոգաբարձութիւնը ազատութեան
պահպանման Շահան Պաշտոնէք, խորհուրդի
մասին միջոցով կ'աշխատէր ինչպէս
Ս. միջոցով միջոցով վերջին միջոցով
աշխատէր ինչպէս, որպէս կ'աշխատէր
զինչ եւրոպականութեան, կ'աշխատէր
ինչպէս աշխատէր ինչպէս

Քէզա, չլմտի՝ Քէօթա՜հաաաա՜ ալաղըր-
մըզ պիր մէքթուպ՝ մէզքիւր նիւսխէմիզ-
աէ տէրճ խալիճէք ախր :

•. Սիլվա-Թօգատ մէրիասապը հիւրմ.
Սահակ Արք. Հաճեան հաղորէթէրի տիւն
աղլամ չէհրիփիլ մույասուրէի իմմէ. տեւ

*. Կէզէն կիւն Էլովնի բաթրիդխանէ-
սինտէն Կաթողիկոսարանաւ պէեանը թաա-
ղիեկթէ կէլինով տիրո:

Մէջեւում Կ-Յարկիդ Ազարեան էջնին
 ճէշազէ ալայը հէր վէճհլէ մանթաղում օ-
 լուպ, պու խն, իճըթիպաթընա մուր-
 լան բուհանի վէ ճիսմանի զաթլարըն հիմ-
 մէթ վէ զայրէթլէրլլէ օլմասըլա, շայ-
 հանթ իճչգքիւր պուլունմուշ տուր Տօղ-
 բուսու, էքրատոր ճէմասթըրմզ տպ, պու
 սըրաւու, լապլի օլան սիւ-բուհէթի վէ քէ-
 մալէթ ու իշգքէթի կէօսթէքուրի տիւր քի,
 պու տա մէմնուլ իճ իշգքէթի տիւր քի,

պիր խառսէ օլմարուլս, պիր խառսա Ղէքէր
լաեղզ տըրր, էհէրլի պիր գալ ուֆազ **Թէ-**
ֆէք հաոխսէլէր տէ օլմուշ իսէ, օ տա,
մահա պուլաեղզ սուտա պալլը ավլամազ
խոխէնէն էան քէսէնէլէրին ֆըրասթառն
խոխթֆատէ իթմէզ խոխէնէլէրինտէն նէ-
շէթ իթմիշ տիր, Շու գասաթ քի, պու
ղլինէթտէ խըտմէթի ֆախիրէ մազամրնու
օլարադ. **Թէ**րիֆ իտէն զէվաթըլ զա-
պուլ էյնէնէն Ական Յովհաննէս էֆ. սոս-
թուսմուտը ավթոն սասաթըլլա գորաօթը-
նըս արըրըլ խոխսանսան պաշազ պիր իշ իթ-
ճէլ միւթէշտիւֆէ հուտուլ էհէմիշ տիր, վէ
հեր շէյ հօլուռաս ճէրէհան էյնէմիշ տիր

Ս. ՅԱԿՈԲ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ

Երջանակալիատակ Ամենապատիւ Գե-
րբրշանիկ Հոգեւոր Տեառն յուղարկաւո-
րութեանն առթիւ փոխան ծաղկեփնջի,
Մշեցի պանդուխտ ազգայինք նուիրած են
Անկեղանքոյի զշ. 577, Նիկոպոլիացի աշ-
գայինք զշ. 175 եւ Միւրան Միւէլ Էֆ.
ըռշ. 108, Հոգեւորաճութիւն
Բանկալթի, 26 Սարկ 1489

ፊት ሂጽ ኮረሀ ፊት

Գումարը չէր լիք միւթեարքերը Թէվ-
 ֆըզ պէյէ պալէա, խարիճիէ էվրազ օ-
 տասը խւլէֆասընտան Սալահէտպին պէյ
 իլէ Լուան էֆ. Էէ վէ Պէլըրատ Օսմ. սէ-
 ֆարէթի Յիւննիւ քեաթըլի վէ գանիլէ-
 րէ Բիւար Պլազ վէ ումուրը հուգուրիէ
 միւթէլըրիլէ գալիլէ խւլէֆասընտան Լե-
 տն Գօնսթան պէլըրէ սալիսէ իրւթպէ-
 լէրի թէվճիհ, ձէշտալ չէնպէնտիլ ձէմալ
 պէյէ Հիւննիւ Մէճհուի նիսանը իսան.

Թողան միւթէսարը՝ Գէորգ բաշ-
եա Բումբէլ պէյլէր պէյնկիլէ, Զընճ տախ-
րէի պէլէտի թահրիրաթ քեաթրպի Էօ-
մը պէլէս ուլէս սանիսի, Քէօքի դադա-
վը դայիմարը Էմրոն պլէս սանիլէ միւթէ-
մարդի, Հալեպ պլէլէսի ըրիսի Եթերքզա-
տէ Սառըզ պէլէ սանիէ սանիսի, Բարի

